

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
40 (1997-1998)

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-18-4

001 3811

BRNO 1999

PD 4423

S 9990385

395

250, ✓

PŘEHLED VÝZKUMŮ 40 (1997-1998)

Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: ps@isibrno.cz

Odpovědný redaktor: PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc

Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla,
Richard Zatloukal

Na titulním listě: Mikulčice - sídliště na "Klášteřisku"

Tisk: BEKROS

Náklad: 350 ks

Publikace neprošla redakční ani jazykovou úpravou

© 1999 by the Authors

All rights reserved

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

BRNO (Brno-město)

Vídeňská ul., parc.č. 640/1, k. ú. Staré Brno. Sídliště. Doba halštatská, středověk (11. – 15. stol.). Záchraný výzkum.

Archeologický výzkum (A 98/36) proběhl v souvislosti s výkopem pro kabelovod, a byl proveden formou odborného dohledu, v případě nutnosti doplněného o exkavaci a dokumentaci archeologických situací. Výkop kabelovodu vycházel z ulice Vojtova, dále probíhal souběžně s podélnou osou ulice Vídeňská, a to východní polovinou silnice, v dolní části ulice od kostela k řece vedl v prostoru mezi chodníkem a uliční linií stávající zástavby

Nejstarší kulturní aktivitu v těchto místech představovala blíže nespecifikovaná sídlištní jáma - k. 511, jejíž výplň (k. 127) obsahovala halštatské střepy. Dále zde byly zachyceny archeologické situace z období raného středověku, které potvrzují existenci sídlištních aktivit na pravobřeží Svatky. Nejbohatší nálezový soubor poskytl zásyp (k. 101) topeniště hliněné kupolovité pece (k. 501) obsahující keramiku, kterou lze časově zařadit do 12. století. Rámcově do stejného časového horizontu (11.- 1. pol. 13.stol.) náleží i sídlištní jámy - k. 500 a 502 a pozůstatky patrně pravoúhlých zahloubených suterénů tzv. „zemnic“ s rovnou, dusanou podlahou (k. 505 a 510, 1. pol. 13.stol.). Zajímavý je i zásyp jámy k. 508, kterou na základě nálezu řady lidských kostí interpretujeme jako hrob (13. stol.). Pokročilé 15. století v místě výzkumu reprezentuje nepočtený nálezový celek ze zásypu rozměrného výkopu k. 504. Pro historickou topografii této části města je důležitý zejména nález tří vrcholněstředověkých zdí (k. 900, 904 a 910), jež byly součástí obvodu domů přiléhajících k uliční čáře někdejší komunikace vedoucí dnešní Vídeňskou ulicí. S tohoto zjištění vyplývá, že tato čára byla oproti dnešní situaci posunuta více na západ, hlouběji do prostoru vozovky a lze tedy předpokládat, že původní středověká komunikace byla užší.

Peter Kováčik, ARCHAIA, pracoviště Brno

Prameny:

Kováčik, P. 1998: BRNO – kabelovod Vídeňská, Nálezová zpráva č.j. 12/98 uložená v archivu brněnského pracoviště společnosti ARCHAIA.

Resumé:

Brno (Bez. Brno-město). Vídeňská Gasse. Siedlung. Hallstattzeit, Mittelalter (11.-15. Jh.). Rettungsgrabung.

BŘEZINA (okr. Blansko)

Trat' U Luže. Novověk. Vápenická pec. Povrchový průzkum.

Asi 250 m od lomu v Hlubné se nacházejí unikátní zděné vápenné pece (Merta 1996). V r. 1997 byla pod vývraty zjištěna další zděná vápenická pec. Objekt se skládal z velké předpeční jámy téměř čtvercového půdorysu o rozměrech 350 x 400 cm. Východní obvod této jámy byl vyzděn nasucho kladenými vápencovými plochými kameny, které lze předpokládat po celém obvodu tohoto prostoru. V jižní části vybíhal z obslužného prostoru lalokovitý objekt vlastního tělesa pece, který byl opět vyzděn nasucho kladenými kameny - ty byly tvořeny kulmskými drobnými, které měly povrch pokrytý, směrem do vnitřní části topeniště, silnou sklovitou krustou. Pec měla průměr cca 150 cm. V místě zúžení, kde se nacházel destruovaný topeništní otvor bylo patrné silné propálení okolní hlíny. Nad jihovýchodním nárožím předpeční jámy přiléhal k objektu násyp tvořený přepálenou hlínou, vápencovým šterkem, uhliky, zbytky hlinitého výmazu a kusy bílého vápna.

K lokalitě se váží historické zprávy, které se zmiňují z r. 1927 o místních majitelích vápenic v trati „U Luže“ (Vermouzek 1963; Čapka 1987, 96-97).

Jedná se o vzácný doklad lidového vápenictví v prostoru jižní části Moravského krasu. V blízkosti vápenic jsou situovány poměrně rozsáhlé povrchové lomy, které jsou zahlobbeny v SSZ úpatí vrchu Skalky. Vysokoprocentní vilémovické vápence umožňovaly v minulosti snadnou výrobu velmi kvalitního vápna, které místní vápeníci rozváželi po celé jižní Moravě.

Petr Kos, ÚAPP Brno

Literatura:

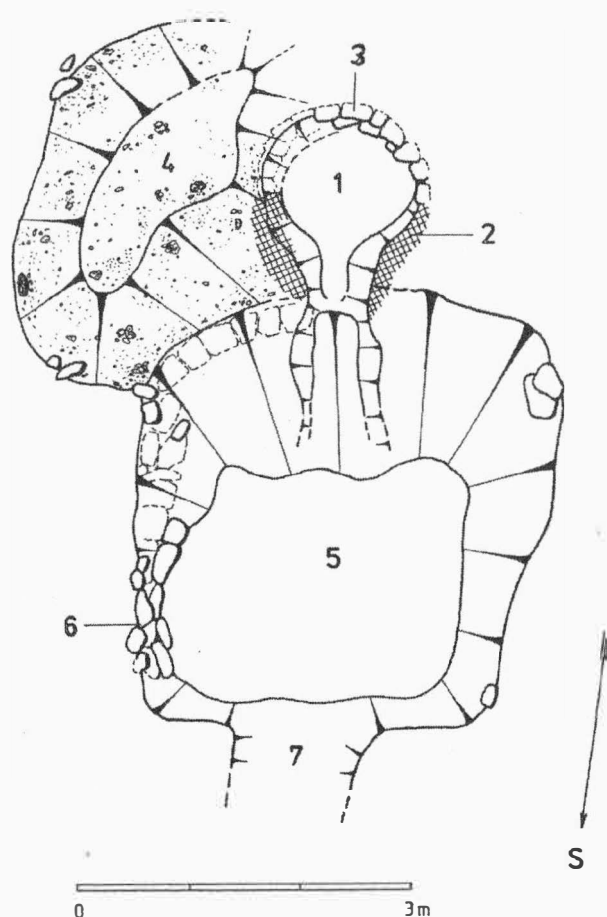
Merta, J. 1996: Komplex reliktních vápenických pecí u Ochozu v jižní části Moravského krasu, *Archeologia technica* 10, Zkoumání výrobních objektů a technologií archeologickými metodami, Brno, 125.

Vermouzek, R. 1963: Vápeníci, in: *Vlastivědné zprávy z Adamova a okolí*, r. VII, č. 1, 8-11.

Čapka, F. 1987: Křtinsko v letech první republiky a za okupace, in: Čapka, F., *Křtiny a okolí - Historie a současnost*, Křtiny, 92-120.

Resumé:

Březina (Bez. Blansko). Feldflur U Luže. Mährische Karst-Şüden. Kalkofen. Neuzeit (18. - 20. Jh.). Oberflächebegehung.

Obr. 1: Březina (okr. Blansko), U Luže. Půdorys vápenické peci (1 - topeniště, 2 - propálená hlína, 3 - vyzdívka topeniště, kulmská droba, 4 - násyp, 5 - obslužný prostor peci, 6 - kamenná vyzdívka předpeční jámy, devonský vápenc, 7 - vstup do objektu).